

ČESKÁ UNIE NESLYŠÍCÍCH

Metodika

poskytování sociálních služeb osobám se sluchovým postižením

Motto:

Slepotu odděluje člověka od věcí – hluchota od lidí.

(Helena Kellerová)

Sluchově postižené dítě je stejně inteligentní, stejně dychtivé poznávat svět jako každé jiné dítě. Na první pohled na něm žádnou odlišnost nespatříme. A přece je zde přítomno něco, co způsobí, že toto dítě – a než se nadějeme dospělý člověk – bude vždycky jiné než ostatní. Jeho odlišnosti zabránit nemůžeme, i kdyby nám to třeba někdo sliboval. Můžeme však docílit, že ač bude jiné, nebude horší než ostatní!

(Jaroslav Hrubý)

Co změnit nemůžeš, to bez výčitek nes.

(Syrus Publilius)

Slyšící člověk narozený do slyšící společnosti nevnímá běžnost dostupnosti informací kolem něj. Poslouchá hlas své matky, když vypráví pohádky, babičky, když si zpívá, otce, když mluví o své práci. Poslouchá lidi na ulici, rádio, televizi, slyší houkat auto, štěkat psa a šumět stromy. To všechno jsou informace, které získává, aniž by si to uvědomoval.

Naše společnost, vzdělání, práce i zábava jsou postaveny na komunikaci. Na mluveném a psaném slově. Na českém jazyce. Neslyšící jej nemohli vnímat a napodobovat tak, jako většina z nás. Tento jazyk je pro ně cizím jazykem, kterému se musí učit. Bariérou, kterou je třeba jim pomoci překonat.

Článek I Úvodní ustanovení

1. Osobami se sluchovým postižením rozumíme osoby nedoslýchavé, ohluchlé a neslyšící. Každá z těchto skupin má vlastní velmi specifické, zcela odlišné problémy v komunikaci a tudíž i rozdílné potřeby a požadavky na typ a formu komunikační pomoci. Individuální schopnosti a požadavky klienta jsou rozhodujícím faktorem při poskytování služby a výběru komunikačního prostředku, který je plně v kompetenci klienta a je respektován všemi pracovníky. Za neslyšící se považují osoby, které neslyší od narození, nebo ztratily sluch před rozvinutím mluvené řeči, za ohluchlé osoby s úplnou či praktickou hluchotou, které ztratily sluch po rozvinutí mluvené řeči, a za osoby těžce nedoslýchavé ty, u nichž rozsah a charakter sluchového postižení neumožňuje plnohodnotně porozumět mluvené řeči sluchem.
2. Velký důraz je při poskytování sociální služby kladen na jednu ze základních potřeb vyplývajících ze sluchového postižení, a tou je potřeba pocitu bezpečného sociálního zázemí, kolektivní sounáležitosti a důvěry v osoby poskytující pomoc. Centra sociálních služeb nabízí tedy nejen možnost přijímat zde poskytované služby, ale jejich nezastupitelný význam spočívá také v tom, že se stávají přirozeným centrem odpočinku a společenského vyžití spontánně se vytvářejících společenství osob spřízněných podobnými problémy, prožitky, osudy.
3. Centra sociálních služeb a jejich činnost jsou otevřeny pro všechny příbuzné a přátele osob se sluchovým postižením a všechnu slyšící veřejnost, která se zajímá o problematiku sluchového postižení a specifickou kulturu neslyšících. Kladou si za cíl podávat majoritní společnosti, která ve velké většině málo chápe problémy okolo sluchového postižení a nepovažuje je za závažné, co nejvíce informací, tak, aby byly odstraněny bariéry, které vyplývají ze sluchového postižení a specifického způsobu života neslyšících.

Článek II Výklad pojmů

1. Sociální službou se rozumí činnost nebo souhrn činností poskytující osobám se sluchovým postižením pomoc v nepříznivé sociální situaci a ochranu před sociálním vyloučením zapříčiněným komunikačními bariérami, nedostatkem informací či nepochopením. Cílem je umožnit osobám se sluchovým postižením zapojit se do běžného života společnosti a využívat obvyklým způsobem jiných systémů sociální péče a služeb. Sociální služby jsou veřejné a jsou poskytovány v rámci činnosti Center sociálních služeb České unie neslyšících.

5. Uživatel může být odmítnut v případě, že nepatří do cílové skupiny, pro kterou je služba určena, z důvodu neposkytování služby, o kterou žádá, z důvodu nedostatečné kapacity, z důvodu nevhodného a nepřiměřeného, popř. arogantního a agresivního chování.
6. Služby jsou ze znění Zákona č.108/2006 Sb. o sociálních službách poskytovány zdarma.
7. Poskytovatel může ukončit poskytování služeb pro nedostatečné finanční a personální zajištění poskytovaných služeb, které by mohlo uživatele poškodit.
8. Stížnosti uživatelů jsou vyřizovány v souladu s interní směrnicí upravující zásady pro vyřizování stížností na kvalitu nebo způsob poskytování sociálních služeb. Tyto zásady jsou uživatelům volně přístupné.

Článek IV Jednání se zájemcem o službu

1. § 56 Tlumočnické služby

Tlumočnické služby jsou poskytovány v rozsahu základních činností stanovených Zákonem č.108/2006 Sb. o sociálních službách, tj. – zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Řeší situace, kdy klient sám není pro svoji sluchovou vadu schopen komunikace v českém jazyce, není schopen telefonovat, vyplňovat nebo sestavovat písemnosti, nerozumí obsahu písemnosti. Cílem této služby je provést přesný a věrný překlad obsahu sdělení. Tlumočnické služby nesmí přidávat ani ubírat či jinak upravovat sdělení dle vlastního uvážení, nesmí být aktivním účastníkem komunikace. Zájemce o službu se ve stanovenou dobu, uvedenou v Provozních řádech jednotlivých oblastních CSS dostaví do centra a dle povahy svého požadavku (ambulantní, terénní) je buď jeho požadavek vyřízen ihned nebo je s ním smluven termín, místo a obsah terénního tlumočení. Tlumočnické služby jsou nedílnou součástí všech poskytovaných služeb.

2. § 66 Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením jsou poskytovány v rozsahu základních činností stanovených Zákonem č.108/2006 Sb. o sociálních službách, tj. – zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Služby jsou poskytovány jak terénně tak ambulantně (dle registrace), pro jednotlivé klienty i skupiny uživatelů.

Klienti dochází do CSS, kde jsou jim k dispozici buď sociální pracovníci nebo pracovníci v sociálních službách. Poskytují informace a pomoc při vyřizování a jednání s úřady, institucemi, organizacemi, zdravotnickými zařízeními, a to ve věcech občansko správních, ve věcech dávkového důchodového systému, krizových a obtížných životních situacích. Klient seznámí pracovníka s daným problémem, ten zhodnotí možnosti řešení a nabídne je klientovi, klient rozhodne, jakým způsobem se bude postupovat. Pokud to je možné, případ se řeší ihned. V případě potřeby se dojedná termín terénní služby nebo opakované návštěvy CSS. V případě potřeby se dojedná tlumočnické služby.

V rámci zprostředkování kontaktu se společenským prostředím zajišťují CSS nejrůznější zájmové, vzdělávací a volnočasové aktivity. Jedná se zejména o přednášky zprostředkovávající informace z nejrůznějších oblastí života, které klienti postrádají, které jim nejsou v běžném životě přístupné pro sluchový handicap, a jejichž nedostatek má za následek celkově zhoršenou společenskou a sociální orientaci. Nedílnou součástí činnosti center jsou také různé společenské a kulturní akce, které umožňují volnou sociální komunikaci klientů, jejich přátel a dalších návštěvníků. Nahrazují tak chybějící možnosti komunikace v běžné populaci. Tyto akce připravují pracovníci v souladu s přáními a návrhy klientů a jsou rozpracovány do programů jednotlivých oblastních center.

Sociálně terapeutickými činnostmi se snaží pracovníci center zvýšit a rozšířit schopnosti osob se sluchovým postižením a tím podpořit jejich sociální začleňování. Jedná se např. o kurzy PC, kurzy odezírání, edukační a psychorehabilitační pobyty. Pro širokou veřejnost pak jsou to kurzy znakového jazyka, které přibližují slyšící veřejnosti nejen jazyk, ale také kulturu, zvyklosti a způsob života neslyšících.

3. § 37 b) Odborné sociální poradenství

Odborné sociální poradenství je zaměřeno zejména na poskytování informací a pomoci v oblasti kompenzačních pomůcek, které jsou nezastupitelnou součástí života osob se sluchovým postižením, kompenzují jejich vadu a usnadňují nejrůznější životní situace. Odborné poradenství je poskytováno v rozsahu základních činností stanovených Zákonem č.108/2006 Sb. o sociálních službách, tj. – zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Služby jsou poskytovány ambulantně i terénně.

Klientovi, který se dostaví do CSS jsou poskytnuty veškeré informace a pomoc při koupi či zapůjčení kompenzačních pomůcek, k dispozici jsou také navazující služby jako audioservis, opravy, prodej baterií. V případě žádosti je klientovi poskytnuta pomoc při vyřizování žádosti o příspěvek na kompenzační pomůcky, pomoc při seznamování se s kompenzační pomůckou a způsobem jejího využití v každodenním životě, při obnovování a upevňování kontaktů s přirozeným sociálním prostředím za pomoci těchto pomůcek.

4. Rozhovor s klientem je vždy veden v takovém komunikačním systému, který klient zvolí, převážně ve znakovém jazyce. V průběhu rozhovoru pracovník využívá krátké a jasné věty, stručné a věcné informace, a stále se přesvědčuje, že klient přesně rozumí obsahu sdělovaného (snaží se o zpětnou vazbu komunikace), nikdy nehodnotí, co je správné nebo nesprávné, plně respektuje názory, přání a potřeby klienta.

Článek V

Smlouva o poskytnutí sociální služby

1. V souladu se Zákonem č.108/2006 Sb. a s ohledem na charakter a specifika jak poskytovaných služeb, tak na cílovou skupinu uživatel nejsou písemné smlouvy vyhotovovány. V případě služby poskytované dle § 56, bude smlouva na žádost klienta nebo vedoucího CSS sepsána. Všichni jednotliví klienti, jejich požadavky na služby i jednotlivé kontakty jsou evidovány. V závažných případech je vedena Karta klienta. U služeb pro skupinu uživatel jsou vedeny prezenční listiny.

Článek VI Plánování a průběh služby

1. Druh poskytovaných sociálních služeb a jejich specifčnost neumožňuje plánovat průběh služby a vytyčovat osobní cíle jednotlivých klientů. Zejména služby dle § 66 jsou určeny převážně pro skupinu uživatel, a jako takové jsou plánovány v rámci ročního, pololetního a měsíčního programu CSS. Plánování průběhu služby je nahrazeno evidencí požadavků klientů, na základě které je možno tento program připravovat a zpracovávat.
Kvalitativní hodnocení služeb je prováděno na poradách pracovních týmů jednotlivých CSS. Statistické hodnocení provádí každé oblastní CSS a je sumarizováno ústředím-koordinačním centrem ČUN. Přehled a hodnocení jednotlivých služeb je předmětem výroční zprávy ČUN.

Článek VII Závěrečná ustanovení

1. Metodika poskytování sociálních služeb osobám se sluchovým postižením byla zpracována ústředím-koordinačním centrem ČUN a předložena k připomínkování a schválení Radě ČUN.
2. Tato Metodika byla schválena dne 22.11. 2008 členy Rady ČUN.
Tímto dnem nabývá platnosti a účinnosti.

Praha, dne 22.11. 2008

.....
Ladislav Bojar
prezident České unie neslyšících